

การศึกษาชื่อชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี

A Study of Community Names for Promoting Ecotourism in Thonburi Old District

วันที่รับบทความ: 27 ตุลาคม 2568

วิมลวรรณ ขอบเขต ^{1*}

วันที่แก้ไขบทความ: 14 พฤศจิกายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ: 1 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาและที่มาของชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย คือ รายชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีในพื้นที่ที่กำหนด ทั้งหมด 15 ชื่อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ผลการศึกษาโครงสร้างทางภาษา ส่วนที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อชุมชนพบรูปแบบที่มาภาษา 1 ภาษาประกอบกัน ที่มาภาษา 2 ภาษาประกอบกัน และที่มาภาษา 3 ภาษาประกอบกัน โดยข้อมูลที่มาภาษา 2 ภาษาประกอบกันเป็นชื่อชุมชน ปรากฏมากที่สุด ส่วนที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อชุมชนพบที่มาจาก ภาษาไทย ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาบาลี และภาษาจีน รูปแบบที่ปรากฏแบ่งได้เป็น 8 รูปแบบ โดยรูปแบบภาษาเขมรประกอบกับภาษาบาลีสันสกฤต ปรากฏมากที่สุด ต่อมาผลการศึกษาโครงสร้างทางภาษา ส่วนองค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาของชื่อชุมชนพบ องค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษา 3 รูปแบบ ได้แก่ โครงสร้าง 1 องค์ประกอบ โครงสร้าง 2 องค์ประกอบ และโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ โดยพบโครงสร้าง 1 องค์ประกอบมากที่สุด และจะมีส่วนหลักที่แสดงชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่มากที่สุด ส่วนผลการศึกษาที่มาของชื่อชุมชนพบ ที่มาจากศาสนสถาน ปรากฏมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ที่มาจากบริเวณที่ตั้ง ที่มาจากอาชีพ และที่มาจากคำเรียกอาคาร และสุดท้าย คือ ที่มาจากที่ดินของพระบรมวงศานุวงศ์

คำสำคัญ: ชื่อชุมชน เขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

* ผู้ประสานงานหลัก e-mail: wimonwan.k@dru.ac.th

A Study of Community Names for Promoting Ecotourism in Thonburi Old District

Received: October 27, 2025

Wimonwan Khobkhed ^{1*}

Revised: November 14, 2025

Accepted: December 1, 2025

Abstract

This research aimed to analyze the linguistic structures and origins of community names in the Thonburi Old District. The data for this study consisted of 15 selected community names from the designated area within the Thonburi Old District. The analysis was conducted within the theoretical framework of Ethnosemantics. The findings on linguistic structures revealed a variety of patterns in the language origins of community names, including combinations of one, two, and three languages. Among these, names incorporating components from two languages were the most common. The languages identified included Thai, Pali-Sanskrit, Khmer, Pali, and Chinese. Eight distinct structural patterns were identified, with combinations of Khmer and Pali-Sanskrit being the most prevalent. In terms of linguistic structure, three main types were found: single-component, two-component, and three-component structures. Among these, single-component structures were the most frequent. The core elements typically referenced specific places or locations. Regarding the semantic origins of the community names, religious sites were the most common source, followed by geographical locations, occupations, architectural features, and land associated with members of the royal family.

Keywords: community names, Thonburi old district, Ethnosemantics

¹ Lecturer, Thai Language Program, Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University

* Corresponding author, e-mail: wimonwan.k@dru.ac.th

บทนำ

เขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีหรือที่เรียกว่า "ธนบุรีเมืองเก่า" เป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ที่ตั้งอยู่ในฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มากมาย เช่น วัดอรุณราชวรารามวรมหาวิหารซึ่งเป็นวัดที่สำคัญของ เมืองเก่าฝั่งธนบุรี วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และพระราชวังกรุงธนบุรีหรือพระราชวังเดิม นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่ยังคงรักษาวินัยชีวิตแบบดั้งเดิม ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนที่น่าสนใจ

เนื่องด้วยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม จึงถือเป็นเขตที่จะต้องมีการอนุรักษ์และควรได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ เพราะแม้ว่าในบริเวณนี้จะเป็นเขตเมือง แต่ยังคงมีส่วนที่มีสภาพแวดล้อมที่ควรอนุรักษ์ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สุชาติพิทย์ โพธิ์ศรี (2549, หน้า 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบที่เดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือทำลายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งนั้น อีกทั้งยังช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน นอกจากนี้ กรมการท่องเที่ยว (2557, หน้า 2) ยังได้ให้นิยามของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเกี่ยวข้องด้วย การจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน มีกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยมีท้องถิ่นหรือชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม เพราะฉะนั้น การที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีนั้นไม่เพียงแต่ต้องส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมในเรื่องของวัฒนธรรมด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน อีกทั้งกลุ่มคนในชุมชนยังต้องเป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนร่วมในเรื่องนี้ด้วย

เมื่อพิจารณาถึงเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีพบว่าชุมชนอยู่จำนวนมาก สิ่งหนึ่งที่สำคัญและมีความน่าสนใจ คือ ชื่อชุมชน หากไม่มีชื่อเรียกแต่ละชุมชนย่อมทำให้เกิดความสับสนได้ ชื่อของชุมชนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และชื่อชุมชนยังสามารถบอกถึงวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ได้อีกด้วย

นักภาษาใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการศึกษาชื่อสถานที่ต่าง ๆ การวิเคราะห์ชื่อชุมชนเป็นกระบวนการที่ทำความเข้าใจถึงความหมายและแหล่งกำเนิดของชื่อชุมชนที่เราพบเห็น การทำงานนี้อาจรวมถึงการสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์ ภาษา และวัฒนธรรมของชุมชนหรือพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในชื่อที่มีอยู่ ในการวิเคราะห์ชื่อชุมชนจะเริ่มตั้งแต่การสืบค้นประวัติศาสตร์ และศึกษาทางด้านภาษาเพื่อช่วยทำความเข้าใจโครงสร้างภาษาที่ใช้เป็นชื่อชุมชน จนกระทั่งทำความเข้าใจวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่สามารถมีผลต่อชื่อของชุมชน การวิเคราะห์ชื่อชุมชนจึงจะช่วยให้เราเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความเป็นมาของชุมชนหรือพื้นที่ที่เราศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ในการวิเคราะห์ชื่อชุมชนแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethnosemantics) เป็นแนวคิดสำคัญที่สามารถนำช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมด้วยวิธีการที่น่าเชื่อถือ ตามหลักการสำคัญของแนวคิดนี้ คือ การวิเคราะห์ความหมายในภาษาเพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมนั้น ๆ Goodenough (1964, pp. 36-39) กล่าวว่า การจะเข้าใจระบบปริชานหรือมโนทัศน์ของมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบนั้น จะมีภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยทำความเข้าใจ และการเข้าใจระบบปริชานก็ถือเป็นการเข้าถึงวัฒนธรรมเนื่องจากวัฒนธรรม คือ ความรู้หรือความเชื่อที่คนในสังคมต้องมีเพื่อยึดถือปฏิบัติร่วมกันจนกระทั่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้ Frake (1980, pp. 1-2) ยังชี้ให้เห็นว่า หากต้องการทราบถึงการตีความโลกแห่งประสบการณ์ของมนุษย์ สามารถพิจารณาได้จากวิธีการพูดเกี่ยวกับประสบการณ์เหล่านั้น อีกทั้งยังได้เสนอแนวการวิเคราะห์ระบบคำศัพท์ในแง่ที่จะเปิดเผยให้เห็นระบบมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กับคำศัพท์ที่คนพูดออกมา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวทางการวิเคราะห์อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ความหมายในภาษามาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์ชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี เพื่อทำความเข้าใจถึงโครงสร้างทางภาษาและที่มาของชื่อชุมชน

การศึกษาชื่อสถานที่นี้ สุจริตลักษณ์ ศิผดุง (2543, หน้า 51) ได้ให้ความหมายโดยเรียกการศึกษาดังกล่าวว่า ภูมินาม (toponym) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับชื่อของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาชื่อสถานที่ก็จัดเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานี้เช่นเดียวกัน โดยมากภูมินามมักศึกษาประวัติความเป็นมา และความสำคัญของชื่อเรียกสถานที่ และยังมุ่งเน้นถึงการศึกษาเพื่อให้ผู้คนในท้องถิ่นเกิดความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของถิ่นที่อยู่ ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตน

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับชื่อสถานที่ปรากฏอย่างต่อเนื่อง อาทิ งานวิจัยของ นฤมล ตุงคะโหด (2547) ศึกษาเรื่อง “การตั้งชื่อวัดในพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร” งานวิจัยของ โอฬาร รัตนภักดี และ วิมลศิริ กลิ่นบุบผา (2552) ศึกษาเรื่อง “ภูมินามของหมู่บ้านในจังหวัดลำปาง” งานวิจัยของ ปนิตา จิตมุง (2554) ศึกษาเรื่อง “การตั้งชื่อนถนนในกรุงเทพมหานคร” งานวิจัยของ สุพรรณิ เรื่องรงค์ (2564) ศึกษาเรื่อง “การตั้งชื่อวัดมอญในจังหวัดปทุมธานี” งานวิจัยของ ชนินทร์ ผ่องสวัสดิ์ (2567) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

งานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การตั้งชื่อชุมชนนั้นถือเป็นการใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับชุมชน นอกจากนี้ยังทำให้เห็นถึงลักษณะต่าง ๆ ของชุมชนที่สะท้อนผ่านชื่อของชุมชนทั้งลักษณะทางกายภาพ รวมไปถึงอาจทำให้เห็นถึงสภาพสังคม สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม อาชีพของคนในชุมชนได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อ ผู้วิจัยพบการศึกษาชื่อที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ฝั่งธนบุรีจากงานวิจัยของ อัญชลิน ปานทอง (2560) ในงานวิจัยเรื่อง “การตั้งชื่อคลองในพื้นที่ฝั่งธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นการศึกษาลักษณะทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อคลองในพื้นที่ฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อคลอง ที่มาของชื่อคลอง และโครงสร้างทางภาษาของชื่อคลอง รวมถึงศึกษาสภาพสังคมที่สะท้อนจากชื่อคลองดังกล่าว จากงานวิจัยที่ปรากฏนี้จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่ปรากฏงานวิจัยเกี่ยวกับชื่อของชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ายังมีส่วนที่สามารถศึกษาได้เพื่อช่วยให้นักวิจัยในพื้นที่มีข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาชื่อชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี และหวังว่า การศึกษาชื่อชุมชนนี้จะทำให้คนในชุมชนได้รู้จักถึงที่มาของชื่อชุมชน และตระหนักถึงความสำคัญของคุณค่าทางภาษาจนเกิดการอนุรักษ์ภาษาไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอันดี ตลอดจนทำให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์นี้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามแหล่งท่องเที่ยวเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี โดยจะเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับคนในชุมชนอีกทางหนึ่งที่คนในชุมชนและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวสามารถเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชนที่สะท้อนผ่านชื่อชุมชนให้นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลเหล่านี้ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาและที่มาของชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยศึกษาจากชื่อของชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีเป็นส่วนสำคัญ มีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรพตศาสตร์ชาติพันธุ์ การตั้งชื่อสถานที่ การตั้งชื่อชุมชน และการตั้งชื่ออื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย
2. แบ่งเขตชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี โดยอ้างอิงการแบ่งเขตชุมชนเมืองเก่าจากประกาศระเบียบอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า พ.ศ. 2564
3. กำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวปรากฏพื้นที่คาบเกี่ยวตั้งแต่แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ และแขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย
4. เก็บรวบรวมข้อมูลชื่อชุมชนจากแผนที่รายเขต กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2564 (สำนักงานผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร, 2564) และรวบรวมข้อมูลชื่อชุมชนตามเส้นทางการท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงตั้งแต่เขตธนบุรี เขตบางกอกใหญ่ และเขตบางกอกน้อย โดยปรากฏชุมชนแบ่งตามแขวงและเขต ทั้งหมด 15 ชื่อชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนกุฎีขาว 2) ชุมชนกุฎีจีน 3) ชุมชนโรงคราม 4) ชุมชนวัดกัลยาณ์ 5) ชุมชนวัดบุปผาราม 6) ชุมชนวัดประยูรวงศ์ 7) ชุมชนข้างโรงเรียนพลียการราชดำเนิน 8) ชุมชนปรกอรุณ 9) ชุมชนลานมะขาม-บ้านหม้อ 10) ชุมชนวัดโมลีโลกยาราม 11) ชุมชนวัดหงส์รัตนาราม 12) ชุมชนวัดเครือวัลย์ 13) ชุมชนวัดนาคกลาง 14) ชุมชนตรอกวังหลัง และ 15) ชุมชนวัดระฆัง
5. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการทำวิจัยในการสัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้ออกแบบคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และตอนที่ 2 ข้อมูลที่มาของชื่อชุมชน ตรวจสอบหาค่าคุณภาพของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณสมบัติจะต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่เคยย้ายถิ่นฐาน หรืออาศัยอยู่ในชุมชนมาไม่น้อยกว่า 20 ปี เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับชุมชน และเป็นผู้เต็มใจให้ความร่วมมือผู้วิจัย

6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ข้อมูลประกอบให้การวิเคราะห์ทางภาษามีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น

7. วิเคราะห์ลักษณะภาษาของชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี โดยอาศัยการพิจารณาความหมายของคำตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 การวิเคราะห์นี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่

7.1 การวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษา แบ่งเป็น การวิเคราะห์ส่วนที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อชุมชนซึ่งจะวิเคราะห์ว่า ชื่อแต่ละชุมชนมีที่มาจากภาษาใด และการวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาของชื่อชุมชนซึ่งจะวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาของชื่อชุมชนว่ามีกี่หน่วย โดยจะแบ่งคำออกจากกันโดยแบ่งตามความหมาย

7.2 ที่มาของชื่อชุมชน โดยจะแบ่งคำโดยใช้ความหมายของคำเป็นหลัก เพื่อพิจารณาถึงภาพสะท้อนจากการตั้งชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี

8. นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยสรุป อภิปรายผลการวิจัยเสนอแนะแนวทางนำผลการวิจัยไปใช้และวิจัยในครั้งต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาชื่อชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี” แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) การวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษา แบ่งเป็น ส่วนที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อชุมชน และองค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาของชื่อชุมชน และ 2) ที่มาของชื่อชุมชน

1.1 การวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษา ส่วนที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อชุมชน
ผลการศึกษารูปแบบที่มาของภาษาที่ใช้ในชื่อชุมชนพบที่มาภาษาประกอบกัน 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) ข้อมูลที่มาภาษา 1 ภาษาประกอบกันเป็นชื่อชุมชน 2) ข้อมูลที่มาภาษา 2 ภาษาประกอบกัน และ 3) ข้อมูลที่มาภาษา 3 ภาษาประกอบกัน โดยผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลที่มาภาษา 2 ภาษาประกอบกันเป็นชื่อชุมชนปรากฏมากที่สุด 4 รูปแบบ ได้แก่ ภาษาไทยประกอบกับภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาไทยประกอบกับภาษาเขมร ภาษาเขมรประกอบกับภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาไทยประกอบกับภาษาจีน รองลงมา คือ ข้อมูลที่มาภาษา 3 ภาษาประกอบกันเป็นชื่อชุมชน ปรากฏ 2 รูปแบบ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาบาลี และภาษาบาลีสันสกฤตประกอบกัน และภาษาไทย ภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมรประกอบกัน และลำดับสุดท้าย คือ ข้อมูลที่มาภาษา 1 ภาษาประกอบกันเป็นชื่อชุมชน ปรากฏ 2 รูปแบบ ได้แก่ ภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาไทย

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อชุมชนมาจากที่มาภาษาไทย ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาบาลี และภาษาจีน รูปแบบที่ปรากฏแบ่งได้เป็น 8 รูปแบบ โดยรูปแบบภาษาเขมรประกอบกับภาษาบาลีสันสกฤต ปรากฏมากที่สุด รูปแบบที่รองลงมา ได้แก่ รูปแบบภาษาไทยประกอบกับภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาไทยประกอบกับภาษาเขมร และภาษาไทย

ภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมรประกอบกัน และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาไทย ภาษาไทยประกอบกับภาษาจีน และภาษาเขมร ภาษาบาลี และภาษาบาลีสันสกฤตประกอบกัน

ตัวอย่าง 1 ชุมชนปรกอรุณ

จากตัวอย่างที่ 1 แจกแจงได้เป็น ปรก+อรุณ แสดงชื่อชุมชนที่ข้อมูลที่มาเพียงภาษาเดียว โดยพบรูปแบบภาษาบาลีสันสกฤต+ภาษาบาลีสันสกฤต

ตัวอย่าง 2 ชุมชนวัดกัลยาณ

จากตัวอย่างที่ 2 แจกแจงได้เป็น วัด+กัลยาณ แสดงชื่อชุมชนที่มีข้อมูลที่มาภาษา 2 ภาษาประกอบกันเป็นชื่อชุมชนที่มีรูปแบบภาษาเขมร+ภาษาบาลีสันสกฤต

ตัวอย่าง 3 ชุมชนกุฎีขาว

จากตัวอย่างที่ 3 แจกแจงได้เป็น กุฎี+ขาว แสดงชื่อชุมชนที่ข้อมูลที่มาภาษา 2 ภาษาประกอบกันเป็นชื่อชุมชนที่มีรูปแบบภาษาบาลีสันสกฤต+ภาษาไทย

ตัวอย่าง 4 ชุมชนวัดโมลีโลกยาราม

จากตัวอย่างที่ 4 แจกแจงได้เป็น วัด+โมลี+โลกย+ราม ชื่อชุมชนที่ข้อมูลที่มาภาษา 3 ภาษาประกอบกันเป็นชื่อชุมชนที่มีรูปแบบภาษาเขมร+ภาษาบาลี+ภาษาบาลีสันสกฤต+ภาษาบาลีสันสกฤต

จากตัวอย่างที่ 1-4 แสดงให้เห็นถึงที่มาภาษาของชื่อชุมชนที่ประกอบกันตั้งแต่ 1 ภาษา ที่เป็นภาษาเดียวกันมาประกอบกันดังตัวอย่างที่ 1 และที่มาของชื่อชุมชนประกอบกัน 2 ภาษา ดังตัวอย่างที่ 2 และตัวอย่างที่ 3 และที่มาของชื่อชุมชนประกอบกัน 3 ภาษา ดังตัวอย่างที่ 4

1.2 การวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษา ส่วนองค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาของชื่อชุมชน ผลการศึกษาพบองค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษา 3 รูปแบบ ได้แก่ โครงสร้าง 1 องค์ประกอบ โครงสร้าง 2 องค์ประกอบ และโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ โดยพบโครงสร้าง 1 องค์ประกอบมากที่สุด รองลงมา คือ โครงสร้าง 2 องค์ประกอบ และลำดับสุดท้าย คือ โครงสร้าง 3 องค์ประกอบ

นอกจากนี้ชื่อชุมชนที่มีโครงสร้างทางภาษา 1 องค์ประกอบ จะปรากฏคำแสดงชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ และคำแสดงชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ตามลำดับ ชื่อชุมชนที่มีโครงสร้าง 2 องค์ประกอบจะปรากฏคำบอกตำแหน่งประกอบคำแสดงชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ มากที่สุด ลำดับต่อมา ได้แก่ ลักษณะชุมชนประกอบกับชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ ชื่อเฉพาะบอกลักษณะอาคารประกอบกับคำบอกเชื้อชาติ และชื่อเฉพาะบอกลักษณะอาคารประกอบกับคำบอกคุณลักษณะ ส่วนชื่อชุมชนที่มีโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ จะปรากฏเพียงรูปแบบเดียว คือ ลักษณะพื้นที่ประกอบกับชื่อเฉพาะบอกพืชและประกอบกับชื่อเฉพาะบอกอาชีพ หากพิจารณาแยกตามองค์ประกอบแล้วจะเห็นว่าคำแสดงชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ปรากฏมากที่สุด

ตัวอย่าง 5 ชุมชนวัดกัลยาณ

จากตัวอย่างที่ 5 ปรากฏชื่อชุมชนที่มี 1 องค์ประกอบ โดยปรากฏคำแสดงชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ คือ วัดกัลยาณ ซึ่งมาจากชื่อเต็มว่า “วัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร”

ตัวอย่าง 6 ชุมชนวัดหงส์รัตนาราม

จากตัวอย่างที่ 6 แสดงชื่อที่เกี่ยวข้องกับสถานที่คือ วัดหงส์รัตนาราม ซึ่งมาจากชื่อเต็มว่า “วัดหงส์รัตนาราม ราชวรวิหาร”

ตัวอย่าง 7 ชุมชนตรอกวังหลัง

จากตัวอย่างที่ 7 ปรากฏชื่อชุมชนที่มี 2 องค์ประกอบ แจกแจงเป็น 2 องค์ประกอบ คือ ตรอก+วังหลัง โดยปรากฏคำแสดงลักษณะชุมชน+ชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ ส่วนที่แสดงคำบอกลักษณะชุมชน คือ ตรอก หมายถึง ทางแคบที่มีบ้านเรือนอยู่ 2 ข้าง ประกอบกับคำแสดงชื่อเฉพาะบอกสถานที่ คือ “วังหลัง” หมายถึง พื้นที่เดิมของพระราชวังบวรสถานพิมุข หรือที่เรียกว่า วังหลัง

ตัวอย่าง 8 ชุมชนลานมะขาม-บ้านหม้อ

จากตัวอย่างที่ 8 ปรากฏชื่อชุมชนที่มี 3 องค์ประกอบ แจกแจงเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ลาน+มะขาม+บ้านหม้อ โดยปรากฏคำแสดงลักษณะพื้นที่+ชื่อเฉพาะบอกพืช+ชื่อเฉพาะบอกอาชีพ ส่วนที่แสดงลักษณะพื้นที่ คือ ลาน หมายถึง บริเวณที่ว่าง ประกอบกับส่วนที่บอกถึงชื่อพืช คือ มะขาม และส่วนที่สามแสดงถึงอาชีพ คือ บ้านหม้อ ซึ่งจะบอกถึงอาชีพของคนในชุมชนในอดีตที่ทำอาชีพปั้นหม้อและทำเครื่องปั้นดินเผา

จากตัวอย่างที่ 5-8 แสดงองค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษา การพิจารณาองค์ประกอบของชื่อชุมชนนี้ ทำให้เห็นว่าชื่อชุมชนแต่ละคำมีความหมายอย่างไร และจะช่วยให้เห็นถึงที่มาของชื่อชุมชนได้

1.3 การวิเคราะห์ที่มาของชื่อชุมชน ผู้วิจัยวิเคราะห์จากความหมายของชื่อชุมชน โดยแบ่งคำออกจากกันโดยใช้เกณฑ์ความหมายของคำนั้น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงที่มาของชื่อชุมชน ผลการวิจัยปรากฏทั้งสิ้น 5 รูปแบบ ได้แก่ ที่มาจากศาสนสถาน ที่มาจากบริเวณที่ตั้ง ที่มาจากอาชีพ ที่มาจากที่ดินของพระบรมวงศานุวงศ์ และที่มาจากคำเรียกอาคาร โดยผลการวิจัยยังพบอีกว่า ที่มาของชื่อชุมชนที่ปรากฏมากที่สุด คือ ที่มาจากศาสนสถาน รองลงมา ได้แก่ ที่มาจากบริเวณที่ตั้ง ที่มาจากอาชีพ และที่มาจากคำเรียกอาคาร และลำดับสุดท้าย คือ ที่มาจากที่ดินของพระบรมวงศานุวงศ์

ตัวอย่าง 9 ชุมชนวัดบุปผาราม

จากตัวอย่าง 9 ชื่อชุมชนเรียกตามชื่อวัด “วัดบุปผาราม วรวิหาร” ซึ่งแต่เดิมมีชื่อว่า “วัดดอกไม้” และเปลี่ยนมาใช้ชื่อ “วัดบุปผาราม” เนื่องจากในสมัยปลายรัชกาลที่ 3 สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค) ได้ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์วัด และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงช่วยในการบูรณะปฏิสังขรณ์ด้วย จึงได้พระราชทานนามใหม่ให้กับวัดตั้งแต่วันนี้ อีกทั้งชื่อชุมชนยังเรียกตามศาสนสถานสำคัญของชุมชนด้วย

ตัวอย่าง 10 ชุมชนข้างโรงเรียนพนิชยการราชดำเนิน

จากตัวอย่างที่ 10 ชื่อชุมชนเรียกจากที่ตั้งของชุมชนที่อยู่บริเวณด้านข้างของโรงเรียนพนิชยการราชดำเนิน ซึ่งเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งแรกในประเทศไทยที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนหลักสูตรพาณิชยกรรม ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปใช้ชื่อว่า วิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการราชดำเนิน

ตัวอย่าง 11 ชุมชนโรงคราม

จากตัวอย่างที่ 11 ชื่อชุมชนเรียกจากลักษณะการประกอบอาชีพของคนในชุมชนในอดีตที่ประกอบอาชีพย้อมคราม

ตัวอย่าง 12 ชุมชนกุฎีขาว

จากตัวอย่างที่ 12 ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 คำว่า “กุฎี” หมายถึง คำที่ใช้เรียกศาสนสถานของศาสนาอื่น อาจเชื่อได้ว่า ชื่อชุมชน “กุฎีขาว” มีที่มาจากการก่อสร้างมัสยิดถือปูนทรงไทยกลางหมู่บ้านที่ตัวอาคารทาสีขาว จึงถูกเรียกว่า “กุฎีขาว”

จากตัวอย่างที่ 9-12 ใช้เกณฑ์ความหมายของคำนั้น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงที่มาของชื่อชุมชน ทำให้เห็นภาพรวมที่มาของชื่อชุมชนได้ชัดเจนขึ้น และเมื่อพิจารณาแล้วยังสัมพันธ์กับผลการศึกษาโครงสร้างทางภาษา ส่วนองค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาของชื่อชุมชนด้วย

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการตั้งชื่อชุมชนในพื้นที่เขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีพบว่า ชื่อชุมชนมีความหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้างทางภาษา และที่มาของชื่อชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของพื้นที่ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่เมืองเก่าที่มีลักษณะของชุมชนพหุวัฒนธรรม รวมไปถึงมีร่องรอยของความเชื่อ ศาสนา และชาติพันธุ์ปรากฏอยู่ ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่ Goodenough (1964) และ Frake (1980) ชี้ให้เห็นว่าภาษาหรือคำศัพท์ที่ปรากฏใช้นั้นจะสัมพันธ์กับระบบโนทัศน์ของคนในสังคมนั้น ๆ เราจึงสามารถเข้าใจวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชนผ่านการศึกษาชื่อชุมชนได้ ด้านแหล่งที่มาของภาษาพบว่ามีการใช้ภาษาถึง 5 ภาษาในการตั้งชื่อ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาบาลี และภาษาจีน โดยที่ภาษาบาลีสันสกฤตปรากฏมากที่สุด รองลงมาคือ ภาษาไทย และตามด้วยภาษาเขมร และจีน การใช้ภาษาบาลีสันสกฤตอย่างแพร่หลายในชื่อชุมชนซึ่งโดยมากมาจากชื่อของศาสนสถานชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของศาสนาพุทธและวัฒนธรรมทางศาสนาในพื้นที่ อีกทั้งจากข้อมูลสถิติของศาสนสถานของ กรมการศาสนา (2567) พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนศาสนสถานทั่วประเทศถึง 45,343 วัด ถือเป็นเครื่องชี้วัดสำคัญที่บ่งบอกถึงความสำคัญของพุทธศาสนา ขณะที่การปรากฏของภาษาอื่นแสดงถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของชุมชน

การปรากฏที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออย่างภาษาบาลีสันสกฤตสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ตุงคะโหด (2547) ที่ศึกษาการตั้งชื่อวัดในพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ชื่อวัดที่เป็นชื่อราชการจะมีที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้แตกต่างกับผลการศึกษาวิจัยการตั้งชื่อคลองในพื้นที่ฝั่งธนบุรีของ อัญชลิน ปานทอง (2566) ที่พบว่า ชื่อคลองใช้ภาษาไทยจำนวนมากที่สุด เนื่องจากภาษาไทยง่ายต่อการจดจำและสื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งงานของ นฤมล ตุงคะโหด (2547) กล่าวว่าหากชื่อวัดเป็นชื่อพื้นบ้านจะนิยมใช้ภาษาไทยมากที่สุด ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การตั้งชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีในปัจจุบันที่มาจากชื่อของศาสนสถานนั้นได้รับจากการตั้งชื่อของทางราชการ และศาสนสถานเหล่านี้ล้วนเป็นสถานที่

ท่องเที่ยวสำคัญที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจึงอาจทำให้การตั้งชื่อชุมชนให้มีความสำคัญกับชื่อของทางราชการซึ่งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมากกว่าชื่อพื้นบ้านซึ่งมักจะใช้ภาษาไทย

ในด้านโครงสร้างทางภาษาชื่อชุมชนปรากฏในรูปแบบโครงสร้าง 1 องค์ประกอบมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลิน ปานทอง (2560) ที่ปรากฏโครงสร้างทางภาษาของชื่อคลอง 1 องค์ประกอบมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนิตา จิตมุง (2554) ที่ผลการศึกษาพบชื่อถนนในกรุงเทพมหานครมีโครงสร้างทางภาษา 1 องค์ประกอบมากที่สุด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างทางภาษาจะเห็นว่าประกอบด้วยคำแสดงชื่อเฉพาะสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลิน ปานทอง (2560); ปนิตา จิตมุง (2554); สุพรรณิ เรืองสงค์ (2564) ที่ส่วนหลักของชื่อจะเป็นคำแสดงชื่อเฉพาะที่จะทำให้ทราบความหมายของชื่อนั้น ๆ อย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบย่อยจะเห็นว่างานวิจัยของ อัญชลิน ปานทอง (2560) แสดงให้เห็นว่าชื่อคลองฝั่งธนบุรีจะใช้ชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับชื่อสถานที่มาตั้งเป็นชื่อคลองมากที่สุด สัมพันธ์กับการศึกษาการตั้งชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า หากพิจารณาจากองค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาเขตฝั่งธนบุรีนิยมตั้งชื่อตามชื่อสถานที่ ทั้งนี้อาจทำให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับสถานที่นั้น ๆ กระทั่งนำมาตั้งเป็นชื่อชุมชน

ส่วนด้านที่มาของชื่อชุมชน ผู้วิจัยพบว่าที่มาจากศาสนสถานปรากฏมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากการศึกษาในส่วนโครงสร้างทางภาษาทั้งส่วนของแหล่งที่มาภาษาของชื่อชุมชน และรูปแบบโครงสร้างภาษาของชื่อชุมชน จะเห็นถึงความสัมพันธ์กันของทั้ง 3 ส่วน เนื่องจากแหล่งที่มาของภาษาปรากฏการใช้ภาษาบาลีสันสกฤตมากที่สุด รูปแบบโครงสร้างภาษาของชื่อชุมชนใช้รูปแบบโครงสร้าง 1 องค์ประกอบมากที่สุด และปรากฏส่วนหลักที่แสดงชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ ในงานวิจัยนี้สถานที่ที่ปรากฏมากที่สุดคือ ศาสนสถานหรือวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความผูกพันกับวัดมาตั้งแต่อดีต อีกทั้งวัดยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงเป็นที่เก็บรักษาและเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมไทยด้วย นอกจากนี้ ชื่อที่มาของชุมชนจากคำเรียกอาคารอย่างชื่อชุมชนกุฎิจีน ซึ่งมีที่มาจากพื้นที่บริเวณนี้เคยมีศาลเจ้าจีนจึงสะท้อนให้เห็นถึงการอาศัยอยู่ของคนจีนได้ และในอดีตพระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินให้ชาวไทย จีน และโปรตุเกสอาศัยในบริเวณนี้ ทำให้ชุมชนมีหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ อีกหนึ่งชุมชนอย่างชุมชนกุฎิชาวมุสลิมที่มีมาจากมัสยิดที่ตัวอาคารทาสด้วยสีขาว ชุมชนนี้เป็นชุมชนมุสลิมเก่าแก่และปัจจุบันยังมีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีมีการอยู่ร่วมกันของคนต่างความเชื่อต่างความคิด และต่างวัฒนธรรม หรือเรียกได้ว่ามีความเป็นพหุวัฒนธรรม แต่คนในชุมชนยังสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข จากผลการศึกษาสะท้อนว่าการตั้งชื่อชุมชนมิได้เกิดขึ้นโดยไร้ระเบียบ แต่ยังสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางสังคม วิถีชีวิต หรือภูมิศาสตร์ของชุมชนด้วย

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนทั่วไปได้เข้าใจถึงรากของชุมชนจากชื่อของชุมชนในบริเวณนี้ และช่วยให้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต หรือทำให้เห็นถึงสิ่งที่คนในชุมชนหรือส่วนราชการให้ความสำคัญกระทั่งนำมาตั้งชื่อชุมชน และอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มีมิติของความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่ทำให้คนทั่วไปเกิดความรู้ความเข้าใจว่า ชื่อของชุมชนสามารถบอกถึงที่มาของชุมชนได้
2. ข้อมูลชื่อชุมชนในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีมีความหลากหลายทางภาษา ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เชื่อมโยงกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมและภาษาของชุมชน อันจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่มากยิ่งขึ้น
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีได้ ชื่อชุมชนที่มีโครงสร้างทางภาษาหลากหลายสะท้อนถึงอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละพื้นที่สามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในพื้นที่จริง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรขยายพื้นที่ศึกษาออกไปยังเขตเมืองเก่าอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร หรือชุมชนใกล้เคียง เพื่อให้การศึกษาในพื้นที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2. ศึกษาแนวเปรียบเทียบชื่อชุมชนดั้งเดิมกับชื่อที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้เห็นพัฒนาการทางภาษา รวมไปถึงยังอาจทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง หรือการคงอยู่ของวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชน
3. บูรณาการศาสตร์ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ร่วมกับสาขาอื่น ๆ เช่น มานุษยวิทยา ภูมิศาสตร์ และการพัฒนาชุมชน เพื่อเพิ่มมุมมองที่หลากหลายและสามารถใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2557). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.** สำนักงานกิจการโรมมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรมการศาสนา. (2567). **ข้อมูลสถิติ: เครือข่ายศาสนสถาน.** ศูนย์ข้อมูลกลางทางศาสนา. https://e-service.dra.go.th/chart_place_page
- ชนินทร์ ผ่องสวัสดิ์. (2567). การศึกษาชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**, 16(1), หน้า 79–90.
- นฤมล ตุงคะโหด. (2547). การตั้งชื่อวัดในพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปณิตา จิตมุง. (2554). การตั้งชื่อถนนในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง. (2543). ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดนครปฐม. **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**, 19(1), หน้า 51–75.
- สุธาทิพย์ โพธิ์ศรี. (2549). **มาตรการทางกฎหมายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** [วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพรรณิ เรื่องสงค์. (2564). การตั้งชื่อวัดมอญในจังหวัดปทุมธานี. **วรรณวิทัศน์**, 21(2), หน้า 27–59.
- สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร. (2564). **แผนที่รายเขต กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2564.** WEBportal Bangkok. <https://webportal.bangkok.go.th/cpud/page/sub/24779/แผนที่รายเขตกรุงเทพมหานคร-ปี-พศ-2564>
- อัญชลิน ปานทอง. (2560). การตั้งชื่อคลองในพื้นที่ฝั่งธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โอฬาร รัตนภักดี และวิมลศิริ กลิ่นบุบผา. (2552). ภูมินามของหมู่บ้านในจังหวัดลำปาง. **วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 31(2), หน้า 26–61.
- Frake, C.O. (1980). **Language and Culture and Description, selected and introduced by Anwar S. Dil.** Stanford University Press.
- Goodenough, W.H. (1964). Cultural Anthropology and Linguistics. In Dell Hymes (Eds), (1964). **Language in Culture and Society.** Harper & Row.